

De Aarde warm houden

sept. 2020

In Nederland lijkt de ontwikkeling naar aardwarmte (geothermie) door te zetten. Het venijn zit er in dat dit geen geïsoleerde ontwikkeling is. Met alleen de winning van aardwarmte in het kleine land Nederland valt te leven. Het zou zelfs als een interessant experiment opgevat kunnen worden. Echter, het zou daarbij moeten blijven. Het winnen van aardwarmte maakt onderdeel uit van een reeks ingrepen in de planetaire ondergrond, welke wereldwijd verspreid worden uitgevoerd. Als mensheid verliezen wij onze grip daarop. Het zijn ingrepen die er tot voor een relatief korte tijd niet waren: mijnbouw en dagbouw in gegraven of geboorde uitvoering, fracking (aardkraken), chemische bodeminfiltraties, waterwinning, ondergrondse opslagen, ondergrondse utilitaire projecten, mechanische bewerkingen van bodem en zeebodem, wetenschappelijk onderzoek.

Wij hebben als mensen geen directe zintuiglijke toegang tot onze ondergronden, er is nauwelijks wetenschap over, tenzij beperkt en nutsgericht. Er bestaat geen mondiaal geldige wetgeving, laat staan naleving. Enig moreel besef staat in de kinderschoenen.

Voor de zintuiglijke ontoegankelijkheid heeft ertoe geleid dat de planeet als een amorfe massa wordt opgevat. Als nieuwe fase van landbouw, is mijnbouw de wat dieper instekende variant daarvan: "landbouw 2.0". De gevoelde betrokkenheid van mensen op de sterrenhemel lijkt aanzienlijk groter.

In essentie is de planeet als de drager ten minste van hetzelfde belang als het gedragene; dat is de verrassend dunne en begroeide aardschil waarin wij ons leven leiden. De Aarde trekt ons naar zich toe en houdt ons aan zich gebonden, draagt ons. De Aarde is intern allerm minst de onverschillige massa zelve. Haar binnenste is geologisch getekend door de lange evolutionaire geschiedenis. Tot voor kort wisten we niet dat levende organismen daarbij onlosmakelijk betrokken waren. En nog betrokken zijn. De geologie is bij uitstek planeetomvattend, coherent en het plaatselijke overstijgend. Wij mensen mogen van dit geheel deel uitmaken, zij het een korte tijd. Door aantastingen raakt dit complexe geheel onherstelbaar gedegradeerd. (Als we denken aan het lot van het Amazone-gebied, op het bovengrondse, wordt de waarde van het ongerepte pas bij een aanstaande teloorgang ingezien.)

Wat moet dit voor toekomstige mensen betekenen, fysiek en in de beleving? Wat voor dieren, planten, micro-organismen, geologische structuren?

Om tot een beslissing te komen over aardwarmte gaat het om twee onvereenigbare zaken:

- Wat wensen thans levende mensen zich toe aan gerief.
- Wat biedt de natuur, de ecologie, ook op de lange termijn.

Aardwarmte krijgt ook op de kortere termijn te maken met mogelijke slijtage, verwerking en lekkage van gebruikte materialen. Aardlagen in de ondergronden bewegen, verschuiven en muteren langs natuurlijke weg. Door menselijk handelen kan een en ander mechanisch, (bio-)chemisch of thermisch worden beïnvloedt. Geologische schade door kunstmatige ingrepen zijn definitief en niet te verhelpen. Het zijn dezelfde bezwaren die alle ondergrondse ingrepen, als voornoemd, treffen. Geen van alle zijn verantwoord, niet duurzaam.

Han Snijders

*inzender van een bijna gelijklopende bijdrage voor de raadpleging
Ontwerp Structuurvisie Ondergrond (2018)*